

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра філософії та методології науки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

Гребчук Г.П.

«24» травня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

10 Природничі науки
105 Прикладна фізика та наноматеріали
перший (бакалаврський)
Нанофізика та комп'ютерні технології
-
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Коперльос Руслана Юріївна, к.ф.н., асистент кафедри філософії та методології науки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробники: *Коперльос Руслана Юрїївна, к.ф.н., асистент кафедри філософії та методології науки*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри нанофізики конденсованих середовищ

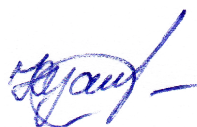

_____ Валерій Скришевський

Протокол № 5 від «19» квітня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією інституту високих технологій

Протокол від «13» травня 2022 року № 4

Голова науково-методичної комісії

Наталля Русінчук

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомити із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення, створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу, що базуються на знаннях шкільної програми дисциплін «Історії», «Людини і світ», «Етики».

2. **Вміти** збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ світу й культури, розуміти сутність філософських проблем, ідей, вміти аналізувати філософські та наукові тексти;

3. **Володіти елементарними навичками** сприйняття та обробки інформації; наукового дослідження для критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Філософія*» належить до переліку дисциплін вибору Закладів вищої освіти та дає можливість долучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства.

4. Завдання (навчальні цілі) – навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, включаючи дослідження граничних засад, найбільш загальних і глибоких ідей і принципів, які людина повинна використати в своєму житті та діяльності, в розумінні дійсності та ставленні до неї; надати цілісну картину історико-філософського процесу. Програма курсу орієнтована на вивчення зарубіжної та вітчизняної філософії в контексті світових, загальноцивілізаційних вимірів.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати автономно.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань

про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності.

ЗК13. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, уміннями, у тому числі в сфері, відмінної від професійної.

ЗК15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Історію формування і розвитку філософії, її основні проблеми, напрямки та школи	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	6
1.2	Основні шляхи (способи) філософування	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	6
1.3	Основні філософські проблеми (буття, матерія, свідомість, людина, суспільство, природа, практика, пізнання, цінності тощо) та специфіку їх трактування в різних філософських школах	Лекція, Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	7
1.4	Понятійний апарат філософського знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова контрольна робота, іспит	7
1.5	Особливості трактування онтологічних та гносеологічних проблем на різних етапах еволюції філософського знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповіді, письмова контрольна робота, іспит	6
1.6	Місце і роль філософії в суспільстві, її основні функції та завдання	Лекція, семінар,	Усна доповіді, письмова	8

		самостійна робота	контрольна робота, іспит	
	Вміти:			
2.1	Самостійно опрацювати філософські тексти, здійснювати їх критичний аналіз	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, самостійна робота, іспит	7
2.2	Порівнювати світоглядні парадигми, ідеологічні і релігійні конструкції, концепції, виділяти їх сильні і слабкі сторони	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, самостійна робота, іспит	7
2.3	Оперувати понятійним апаратом філософії, розвивати абстрактне мислення	Семінар, самостійна робота	Письмова контрольна робота, іспит	6
2.4	Обґрунтовувати та відстоювати власну світоглядну і життєву позиції, виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота	7
2.5	Застосовувати отримані знання при аналізі і оцінці суспільних процесів та явищ	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота, письмова контрольна робота	6
	Комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої філософської літератури в підготовці до семінарських занять	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	4
3.2	Презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей,	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота	4

10 тестових завдань (кожне правильне завдання оцінюється в 2 бали, в кожному завданні декілька вірних відповідей).

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 36 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>36</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Усна відповідь	Протягом семестру	«3» x 5 = 15	«5» x 4 = 20
Доповнення, участь в дискусіях	Протягом семестру	«1» x 10 = 10	«2» x 10 = 20
Самостійна робота	Есе за обраною темою (наприкінці 2 модулю)	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота	Наприкінці 2 модулю	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10

Критерії оцінювання:

- **Усна доповідь**

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела.

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

- ***Доповнення / участь в дискусіях:***

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми.

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

- ***Самостійна робота у вигляді есе:***

9-10 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи.

7-8 бали - студент у достатньому обсязі розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність та достовірність в письмовій роботі. Допускаються несуттєві неточності.

5-6 бали - студент у достатньому обсязі розкриває зміст поставленого завдання, але не самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну додаткову літературу, робота містить суттєві неточності.

1-4 бали - студент розкриває зміст поставленого завдання фрагментарно та поверхово. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

- ***Підсумкова контрольна робота у письмовій формі:***

9-10 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність письмової роботи

6-8 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

1-5 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3. Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійн а робота
<i>Частина 1: Філософська пропедевтика</i>				
1	Тема 1. Філософія, коло її проблем, роль в житті суспільства і людини	2	1	4
2	Тема 2. Антична філософія	2	1	5
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя і Відродження	2	2	8
4	Тема 4. Філософія Нового часу	2	2	5
5	Тема 5. Німецька класична філософія	2	1	5
6	Тема 6. Сучасна філософія	4	2	8
7	Тема 7. Українська філософська думка	2	1	4
<i>Частина 2: Теоретична та практична філософія</i>				
8	Тема 8. Онтологія як філософське вчення про буття	2	1	4
9	Тема 9. Свідомість як філософська категорія	2	1	4
10	Тема 10. Людина як предмет філософського аналізу	2	1	4
11	Тема 11. Епістемологія: основні проблеми теорії пізнання. Наука як соціокультурний та пізнавальний феномен	2	1	5
12	Тема 12. Соціальна філософія: індивід, суспільство і держава.	1	1	4
13	Тема 13. Культура і цивілізація	1	1	4

14	Есе за обраною темою			12
15	Модульна контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	28	16	76

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **28** год.

Семінари – **16** год.

Самостійна робота – **46** год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. Л.В.Губерського. Харків: Фоліо, 2018.

Марія Фюрст, Юрген Тринкс. Філософія. К.: Дух і літера, 2018.

Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. К.: Знання, 2009.

Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз.-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т. 1. Філософська пропедевтика /авт.-упоряд. І.С.Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін. ; заг. Ред. І.С.Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид. доп. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020.

Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз.-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т. 2. Теоретична та практична філософія /авт.-упоряд. І.С.Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін. ; заг. Ред. І.С.Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид. доп. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020.

Охріменко О.Г. Фундаментальні філософські проблеми. К., 2002.

Петрушенко В.Л. Філософія .Курс лекцій. Львів, 2016. 504 с.

Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч.посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2001 .

Філософія : Курс лекцій. Навч. посібник для студ. вузів / Бичко І.В. та інш. К., 1993.

Філософія: Навч. посіб. для студ. і асп. вищ. навч. закл. / Іван Федотович Надольний (ред.). К., 2001.

Додаткова:

Августин Сповідь <http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf>

Аквінський Т. Коментарі до Арістотелевої «Політики». К.: Основи. 2003. (djvu) https://chtyvo.org.ua/authors/Akvinskyi_Toma/Komentari_do_Aristotelevoi_Polityky/

Арістотель Нікомахова етика. К., 2002.

http://am.history.univ.kiev.ua/Nikomakhova_etyka.pdf

Арістотель Політика. К., 2003.

<http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/04/Aristotel-1.pdf>

Арістотель. Метафізика (фрагменти)/ Читанка з філософії. К.: Довіра, 1992. Т.1: Філософія стародавнього світу. С. 149-164.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Aristotle/Metafizyka_frahmenty.pdf?

Боецій Розрада від філософії <https://javalibre.com.ua/java-book/book/2925043>

Больнов О.Ф. Філософська антропологія та її методичні принципи / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навч.посібник / Упорядники В.В.Лях, В.С.Пазенок. – Київ: Ваклер, 1996.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/bolnov.htm>

Вітгенштайн Л. Tractatus Logiko-Philosophicus. Філософські дослідження. Київ: Основи, 1995. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/vitgen.html>

Вольтер Кандід: Філософські повісті (збірник). Харків :Фоліо, 2011.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/04/Kandid_Filosofski_povisti.pdf

Гайдеггер М. Шлях до мови // Дорогою до мови. Л.: Литопис, 2007.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Heidegger_Martin/Shliakh_do_movy.pdf?

Гадамер Г.-Г. Істина і метод. основи філософської герменевтики.

<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/gadamer.html>

Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. Київ: Юніверс, 2001.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Batkivschyna_i_mova.pdf

Гегель. Г. В.Ф. Феноменологія духу. К.: Основи, 2004.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Fenomenologia_Dukhu-1.pdf

Гейзінга Й. Homo ludens. К, 1994.

Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1994.

https://chtyvo.org.ua/authors/Helvetsii_Klod_Adrian/Pro_liudynu_ii_rozumovi_zdibnosti_ta_ii_vykhovannia/

Гоббс Т. Левіафан. К.: Дух і Літера, 2000.

<http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B1%D1%81.pdf>

Гуссерль Е. Криза європейської філософії // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. К., 1996.

Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія// Філософська думка, 2002. №3. С134-149.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Husserl_Edmund/Kryza_yevropeiskykh_nauk.pdf?

Декарт Р. Метафізичні розмисли. К.: Юніверс, 2000.

<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dekart/index.html>

Джеймс В. Що таке прагматизм? К., 2000.

Дільтей В. Виникнення герменевтики // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. К., 1996. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/diltej.html>

Декарт Р. Міркування про метод. К.: Тандем, 2001.

http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/decart_metod.htm

Джексон Ф. Чого не знала Мері? / <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Djekson.html>

Добронравова І.С. Некласична раціональність для нелінійної науки. // Вісник Київського університету. Серія: Філософія. Політологія. Вип.29. – К.: 1999.

Добронравова І.С. Ідеали і типи наукової раціональності. - К.: ВЦ "Київський університет". – К.: 1999 , с. 24-28.

<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>

Добронравова І.С. Ставлення людини до природи: синергетичний аспект. //Філософія. Антропологія. Екологія. –Альманах. Випуск перший. / <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ecology.htm>

Камю А. Міф про Сізіфа.

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3221&page=6>

Кант І. Відповідь на запитання Що таке Просвітництво? // Мислителі німецького Романтизму. Івно-Франківськ, 2003. С. 158-161.

<https://vpered.wordpress.com/2019/07/04/kant-erklarung/#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%E2%80%94%D1%86%D0%B5%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D1%96%D0%B4%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%B7%D1%96.%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%8F%20%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%2>

[0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%B0](http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/kant/index.htm)

Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Krytyka_chystoho_rozumu.pdf

Кант І. Прологмени до кожної майбутньої метафізики. К., 2005. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/Kant/index.htm>

Крічлі С. Вступ до континентальної філософії/ Пер. з англ. Вадима Менжуліна. - Київ: ТОВ "Стилос", 2008. - 152 с.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/krichli/index.htm>

Крисаченко В.С. Людина і біосфера / <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/krisachenko/krisa.html>

Комар О.В. Гуманізація науки чи натуралізація філософії? /

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/OKomar.pdf>

Леві-Строс К. Структурна антропологія. К., 1997.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Levi-Strauss_Claude/Struktura_mifiv.pdf

Ліотар Ж.-Ф. Постмодерністська ситуація / Після філософії: кінець чи трансформація? К., 2000. С.71-90.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Sytuatsia_postmodernu.pdf

Лок Д. Два трактати про правління. К.: Наш формат, 2020.

<http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/government.pdf>

Людина в складному світі / за ред. Н. В. Кочубей, М. О. Нестерової; вступне слово В.П. Адрущенко //

http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/humen_2017_.pdf

Мак`явеллі Н. Державець. <https://knigogo.com.ua/knigi/derzhavets/>

Маркс К. Тези про Фойєрбаха <https://vpered.wordpress.com/2009/05/22/marx-feuerbach/>

Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844року /Маркс К., Енгельс Ф. З ранніх творів. – К.: ВПЛУ, 1973.

Ніцше Ф. Так казав Заратустра. К., 1993.

https://chtyvo.org.ua/authors/Nietzsche_Friedrich/Tak_kazav_Zaratustra/

Ортега-і-Гассет Хосе. Кант. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3818>

Паскаль Б. Думки. часопис. К.: Дух і Літера, 2009.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Pascal_Blaise/Dumky.pdf

Після філософії: кінець чи трансформація? Рорті , Ліотар , Фуко, Деррида, Девідсон , Дамміт , Патнем, Апель, Габермас, Гадамер, Рікбор, Макінтайр, Блуменбера, Тейлор/ Переклад за редакцією В. В. Ляха. К.: Четверта хвиля. 2000. 432 с. (для аналізу можна обрати 1 статтю)

https://shron1.chtyvo.org.ua/Rorty_Richard/Pislia_filosofii_Kinets_chy_transformatsiia7.pdf

Платон. Діалоги. К.: "Основи", 1995. (djvu)

<https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Dialohy/>

Платон. Бенкет. Л.: Видавництво Українського Католицького Університету, 2018. (djvu)

https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Benket_vyd_2018_ukrhrets/

Рікер П. Про інтерпретацію https://shron1.chtyvo.org.ua/Riceur_Paul/Pro_interpretatsiu.pdf

Роттердамський Е. Похвала Глупоті...

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3963>

Руденко О.В. Погляд на науку як соціокультурний феномен // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – Вип. 49 /

http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rudenko/statya_ukr.htm

Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду. К., 2001.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Russo_Zhan-Zhak/Pro_suspilnu_uhodu_abo_pryntsyvy_politychnoho_prava.pdf

Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. К., 2001.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Buttia_i_nischo_frahmenty.pdf

Сенека. Моральні листи до Луцілія. К., 2017. (djvu)

https://chtyvo.org.ua/authors/Seneca/Moralni_lysty_do_Lutsiliia_vyd_2017/

Сидоренко Л.І. Філософське осмислення людини

// <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація / Філософська думка, 2006. – №2.

Фіхте Й.Г. Промови до німецької нації // Мислителі німецького Романтизму. Івано-Франківськ. Вид-во "Лілея-НВ", 2003. С. 110-134.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Fichte_Johann/Promovy_do_nimetskoi_natsii_fr1.pdf?

Фройд З. Вступ до психоаналізу.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Vstup_do_psykhoanalizu.pdf?

Фройд З. Три нариси з теорії сексуальності // Психологія і суспільство. 2008. N 4. С. 45-91.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Try_narysy_z_teorii_seksualnosti.pdf?

Фром Е. Мати чи бути. К., 2010.

http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Maty_chy_buty7.pdf

Фром Е. Мистецтво любові. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Fromm_Erich/Mystetstvo_liubovi/

Фром Е. Втеча від свободи. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 288 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Fromm_Erich/Vtecha_vid_svobody/

Шелер М. Сутність моральної особистості / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники В.В.Лях, В.С.Пазенок. – К.: Ваклер, 1996.

<http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/sheler.html>

Шеллінг Ф.В. Про відношення образотворчих мистецтв до природи // Мислителі німецького Романтизму. Івано-Франківськ. Вид-во "Лілея-НВ", 2003. С. 364-372. https://shron1.chtyvo.org.ua/Schelling_Friedrich/Pro_sut_nimetskoi_nauky_frahment.pdf?

Юнг К.Г. Архетипи колективного несвідомого (фрагменти) https://shron1.chtyvo.org.ua/Yung_Karl/Arkhetypy_kolektyvnoho_nesvidomoho_fr.pdf?

Ясперс К. Осьова епоха // «І». Л., 1990. №3. https://chtyvo.org.ua/authors/Jaspers_Karl/Osiova_epokha_frahment/

Інформаційні ресурси:

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> (Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки).

<http://www.univ.kiev.ua/ua/lib> (Бібліотеки України).

<http://www.library.univ.kiev.ua/> (Наукова бібліотека імені М. Максимовича).